

## Bijzondere mossen in het Brecklenkampse Veld

Het Brecklenkampse Veld ligt in noordoost Twente, ten noorden van de Bergvennen dat bekend is om haar Waterlobelia's. Deze gebieden samen vormen een Natura 2000-gebied van ruim 100 hectare. Het Brecklenkampse Veld bestaat uit een mozaïek van grove dennenbos en droge heide op de dekzandruggen en vochtige heide, blauwgrasland, veldrusschraalland, nat heischraal grasland en zwakgebufferde vennen in de slenken.

In 1996 is hier met OBN-geld het natte schraal-land uitgebreid. Van deze 'wilde hooilanden' waren slechts zeer smalle kamertjes over met daaromheen vooral wilgenbos. Het bos en de strooisellaag zijn verwijderd op zo'n 6 hectare. Na enkele jaren zijn de geplagde delen mee beheerd in de maaibeurt van eind augustus/begin september. De ontwikkelingen zijn spectaculair. Veel bijzondere planten zijn teruggekomen met Rode lijstsoorten als Parnassia, Vetblad, Vleeskleurige orchis, Oeverkruid, Moerashertshooi enz.

Dit jaar is gebleken dat een groep met zeer bijzondere slaapmossen (Braunmoosen of Brown mosses) hier heel goed ontwikkeld is. Wolfsklauwmoss (*Pseudocalliergon lycopodioides*) was al bekend uit het gebied en een paar jaar geleden is een klein plukje van het Rood schorpioenmos (*Scorpidium scorpioides*) gevonden. In juli 2013 bleek dat deze soort nu over vele vierkante meters aanwezig is. Daarnaast is heel spectaculair het Geel



Rood schorpioenmos (foto: Loekie van Tweel).

schorpioenmos (*Hamatocaulis vernicosus*) gevonden: een soort van de Habitatrictlijn, internationaal zeldzaam en dus beschermd! Bij deze slaapmossen vonden we soorten als Goudsikkelmos (*Drepanocladus polygamus*), het superzeldzame Gekruild sikkelmos (*Drepanocladus sendtneri*), Geveerd sikkelmos (*Warnstorfia exannulata*) en Sterrengoudmos (*Campylium stellatum*).

Deze 'braunmoosen' zijn kenmerkend voor kalkrijke vensystemen, maar komen ook voor in de wat meer zwakgebufferde tot mineraalarme vennen. Het zijn goede indicatoren voor de waterkwaliteit en -samenstelling, want ze hebben geen wortels en daarnaast maar dunne blaadjes waardoor ze altijd in direct contact leven met het omringende water (Kooijman & Hedenäs, 2009). Landschap Overijssel is er trots op dat in het Brecklenkampse Veld nu zeven van deze soorten voorkomen, een belangrijke indicatie voor de goede kwaliteit van dit gebied.

### Literatuur

Kooijman, A. & L. Hedenäs, 2009. Changes in nutrient availability from calcareous to acid wetland habitats with closely related brown moss species: increase instead of decrease in N and P. In: Plant Soil 324: 267–278.

Loekie van Tweel, medewerker monitoring en ecologie

## Stichting het Limburgs Landschap

### Herstel Zuid-Limburgs hellingschraalland

Op de Zuid-Limburgse hellingen liggen plaatselijk nog zeer fraaie kalkgraslanden, heischrale graslanden of bloemrijke glanshaverhooilanden. In Nederland is nog maar een klein areaal van dit soort waardevolle graslanden te vinden.

Juist in Zuid-Limburg komt plaatselijk, uniek voor Nederland, de rotsige kalklaag dicht aan de oppervlakte, zoals op de Bemelerberg bij Bemelen. In deze kalkgraslanden en op de kalkrotsjes staan zeldzame plantensoorten als Geelhartje, Duifkruid, Berggamander en Mantelanjer.

Op de Verlengde Bemelerberg ontbreekt die kalklaag aan de oppervlakte en bestaat de bodem alleen uit löss, met plaatselijk zand of zelfs kiezelkoppen. Harige ratelaars, Vleugeltjesbloemen en orchideeën als Bosorchis komen hier volop in bloei. Op hun beurt trekken die weer vele insecten aan.

De laatste 50 jaar zijn echter veel bloemrijke graslanden door bemesting en het niet uitvoeren van het juiste beheer verdwenen. Voor Het Limburgs Landschap een belangrijke taak om de nog aanwezige natuurrijke graslanden zo optimaal mogelijk te beheren en daar waar mogelijk zelfs uit te breiden.

In 2007 is 2,5 hectare grasland op de Verlengde Bemelerberg hersteld. Deze waren in het verleden intensief in gebruik bij de landbouw.



Bloemrijk graslandherstel op de Verlengde Bemelerberg (foto: Henk Heijligers).

Het aantal plantensoorten was als gevolg van de bemesting erg laag en van bloemenrijkdom was al helemaal geen sprake. Onderzoek door B-WARE en Stichting Bargerveen maakte duidelijk dat herstel naar de bijzondere hellingschraallanden goed mogelijk was door de dunne voedselrijke toplaag van de graslanden weg te halen.

De bloemenrijkdom met bijzondere planten keerden terug. Ook insecten als vlinders, loopkevers, sprinkhanen en bijen profiteerden van de uitgevoerde herstelmaatregelen, waaronder bijzon-

dere soorten als de Veldparelmoervlinder.

Het succesvolle herstel van dit bloemrijk grasland was reden voor Het Limburgs Landschap om samen met de Provincie Limburg opnieuw maatregelen uit te voeren in dit Natura 2000 gebied. Afgelopen jaar is grasland boven de Strooiberg en op de Verlengde Bemelerberg aangepakt. Ook hier is de voedselrijke bovenlaag afgevoerd en daarna hooi aangebracht om de kansen op natuurherstel verder te vergroten: het begin van 6,5 hectare toekomstig mooi bloem- en soortenrijk grasland in het Zuid-Limburgse heuvelland.

Henk Heijligers, medewerker voorlichting